

PTIČI

SPLOŠNE ZNAČILNOSTI

- toplokrvni vretenčarji
- krila in perje

- amniotsko jajce
- votle kosti

KOŽA

Kožo pokriva _____, razen _____ na nogah, kjer jo pokrivajo _____. Nimajo lojnic in znojnic, imajo pa _____ in z njenim maščobnim izločkom si s pomočjo kljuna mažejo perje, da se ne bi močilo. Posebno razvito trtično žlezo imajo _____.

ROŽENE TVORBE

A) Perje

Peresa so posebne _____, ki ptičem omogočajo letenje. To so spremenjene _____. Peresa zmanjšujejo toplotne izgube telesa ter omogočajo vzdrževati stalno povišano telesno temperaturo - _____.

PO ZGRADBI LOČIMO:

❖ **krovnna peresa**

Glede na svojo vlogo se oblikujejo v _____ in _____ peresa.

Letalna izraščajo na zadnji strani perutnic. So dolga in ozka.

Ali ima pingvin letalna peresa? _____

Krmilna izraščajo na repu.

Čemu služijo krmilna peresa? _____

Zgradba: osrednjo os krovnega peresa tvori tulec, katerega spodnji, votel del je _____, zgornji strženast pa _____. Iz njega dvostransko izraščajo veje, vsaka pa nosi vejice, ki se s _____ vežejo na vejice sosednje veje. Zunanjemu delu peresa pravimo _____.

❖ **puh**

Imajo ga mladiči, pod krovnim perjem pa ga ohranijo tudi osebkii vodnih vrst in tistih, ki živijo v hladnejših krajih.

❖ **nitasta peresa**

So majhna in z nežnim rebrcem. Razporejena so po celem telesu.

B) Kljun

Ptiči so brez _____. Oblika kljuna je različna. Odvisna je od vrste in načina prehrane.

C) Kremplji

So različno oblikovani. Pri _____ so ukrivljeni in čvrsti, primerni za grabljenje. Nežni, ukrivljeni in nekoliko daljši so na oprijemalnih prstih _____. Pri _____ so širši in sploščeni.

OGRODJE

Spremembe ogrodja so se pokazale pri hrbtenici, prsnici, oplečju, okolčju, spodnji okončini in razvoju zgornje okončine v _____. Močna prsnica (grodnica) ima pri ptičih, ki letijo, dobro razvit _____, ki povečuje površino narastišča močnih _____. Spodnja okončina ima krajšo stegnenico, , močno golenico, mečnica pa je slabo razvita. Ptiči imajo _____ prste. Trije so usmerjeni naprej in eden nazaj, pri plezalni nogi pa dva naprej in dva nazaj.

Kateri ptič je izjema in zakaj? _____

ŽIVČEVJE

Možgani so _____. Pomembni so ____ možgani, saj uravnavajo telesno ravnotežje in omogočajo ptiču vzdrževati pokončno držo oz. med letom aerodinamično.

Kaj izhaja iz možganov? _____

ČUTILA

Katero čutilo je najboljše razvito? _____

Ptiči imajo _____ in napol prozorno žmurko, ki lahko prekrije ves zunanji del zrkla. Ob zunanjem očesnem kotu imajo _____. Tudi sluh je dobro razvit. Tiplalna telesa so predvsem na _____.

Kateri čutili sta slabo razviti? _____

PREBAVILA

Ker današnji ptiči nimajo zob, hrano pobirajo oz. trgajo s _____. Jezik je pri pevcih tanek, pri papigah pa debel. Ustom in žrelu sledi _____, ki se pri mnogih vrstah na koncu razširi v _____.

Čemu služi golša? _____

Žleze v steni golše izločajo tekočino, ki hrano omehča.

Želodec je dvodelen. _____ izloča prebavne sokove, _____ pa ima pri zrnojedih ptičih močno mišično steno. Z ritmičnim krčenjem in z drobnimi kamenčki, ki jih ptiči nagonsko požrejo, mlin _____ hrano.

Zadnje črevo se konča s _____. Vanj se stekajo tudi snovi iz _____ in _____.

DIHALA

Med mirovanjem ptiči dihajo s premikanjem prsnega koša, med letom pa prsni koš miruje.

S čim dihajo ptiči med letom? _____

Povezani so s pljuči in ležijo med drobovjem ter prsnimi mišicami.

KRVOŽILJE

Iz koliko delov je srce? _____

Kako se imenujejo ti deli? _____

Veliki in mali krvni obtok sta tako dokončno ločena.

IZLOČALA

Pri ptičih ne najdemo _____.

Kako ledvice izločajo odpadne snovi? _____

Kam se izliva? _____

Večina odvečnih snovi se ob majhni količini vode izliva kot sečna kislina.

SPOLOVILA

Pri samcu v dveh semenčnikih nastajajo _____ in se po semenovodih odvajajo v stok. Pri samicah se v zarodkovem razvoju zasnujeta parni spolni žlezi z izvodiloma, vendar se razvijeta le levi jajčnik in levi jajcevod.

Kaj zakrni pri samicah? _____

Pri odraslih samicah se posebna dela jajcevoda izoblikujeta v _____ in _____ žlezo. Slednja izloča poapnelo lupino jajca. V večini primerov se med paritvijo ustji stokov samice in samca tesno združita ter tako semenska tekočina pride v samičina spolovila.

Česa samec v večini primerov nima? _____
Kakšni sta osemenitev in oploditev? _____

RAZMNOŽEVANJE

Vežano je na določena obdobja. To je pomlad ali poletje. Prevladuje _____, poredkoma vse življenje, ponavadi pa le eno sezono.

Kaj počnejo samci pred parjenjem? _____

Kaj je značilno za ptice? _____

Gnezdo gradita samica in samec skupno ali pa samo eden.

Kako valijo jajca? _____

Valilna doba je različna. Ob rojstvu so mladiči slepi in goli ter ostanejo v gnezdu, saj potrebujejo nego staršev - _____, ali pa so pokriti s puhom ter so sposobni takoj slediti staršem in se hraniti - _____.

SELITVE

Med vsemi živalmi, ki se selijo, zavzemajo ptiči prvo mesto.

Zakaj se ptiči selijo? _____

Za katere ptice to velja? _____

Ptice, ki se gibljejo iz kraja v kraj, odvisno od razmer, so _____. _____ pa so ptice, ki ne zapuščajo izbranega območja.

RAZVRSTITEV PTICEV

Predhodna oblika - praptiči: *praptič arheopteriks*

Kateri so plazilski znaki? _____

_____ trije prsti prosti in opremljeni s kremplji _____

Kateri so ptičji znaki? _____

_____ oplečje, okolčje _____

Po čem sklepaš, da je bil praptič arheopteriks slab letalec? _____

V katerem zemeljskem veku in katerem obdobju so živeli praptiči?
_____

Staročeljustniki ali neleteči ptiči:

- zakrnela krila
- prsnica brez grebena
- odlični tekači
- najdemo jih na južni polobli
- predstavniki so *noj*, *nandu*, *kazuar* in *kivi*

Novočeljustniki:

- letalne mišice se pripenjajo na močan greben prsnice
- krila so dobro razvita
- večina je dobrih letalcev
- to so vse ostale skupine današnjih ptic